

Μαρκύς ακόμη ο δρόμος για μια ουσιαστική και πλήρη νομιμοποίηση των μεταναστών στην Ελλάδα

Ύστερα από αλλεπάλληλες χρονικές αναβολές ψηφίστηκε τελικά και τέθηκε επισήμως σε ισχύ με τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 23 Αυγούστου 2005 ο **Νόμος 3386/2005** (με αριθμό ΦΕΚ Α212), που ρυθμίζει θέματα μετανάστευσης και παράλληλα ενσωματώνει στην εθνική έννομη τάξη τις Οδηγίες 2003/86/ΕΚ (σχετικά με το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης) και 2003/109/ΕΚ (σχετικά με το καθεστώς των επί μακρόν διαμενόντων), χωρίς όμως να έχει προηγηθεί ούτε ενδελεχής και χρονικά επαρκής διαδικασία διαβούλευσης με τους συναρμόδιους φορείς, αλλά ούτε και ένας ευρύτερος και εκτεταμένος **κοινωνικός διάλογος**, όπως θα απαιτείτο κανονικά για ένα ζήτημα ύψιστης σημασίας ως προς τη ζωή, την εργασία, τα δικαιώματα και την καθημερινότητα εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών, που έχουν εκ των πραγμάτων καταστεί αναπόσπαστο πλέον τμήμα της κοινωνίας υποδοχής και έχουν συνεισφέρει τα μέγιστα στην οικονομική ζωή της χώρας.

Αν θελήσει κανείς να κωδικοποιήσει τις σημαντικότερες ρυθμίσεις ή παραλείψεις του καινούριου Νόμου, θα μπορούσε να επισημάνει τα ακόλουθα :

1) Η βασική θεσμική μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας δεν φαίνεται να αλλάζει, και εξακολουθεί και πάλι να διέπεται από το σύστημα της διαδικασίας μετάκλησης μεταναστών, που δυστυχώς ισχύει απαρέγκλιτα από το 1991 όντας πρακτικά ανεφάρμοστο : Ουδείς εργοδότης δέχεται να προσλαμβάνει υπαλλήλους εκ του μακρόθεν. Οι ανάγκες για εργασία στην ελληνική κοινωνία δεν μπορούν εύκολα να καθοριστούν και να καταγραφούν εκ των προτέρων, καθώς χαρακτηρίζονται από μια κινητικότητα και μια αστάθεια που δεν μπορεί να συγκριθεί με τις αντίστοιχες ανάγκες των βιομηχανικών χωρών της υπόλοιπης Ευρώπης, όπου λειτουργούν άλλου τύπου δομές και προνοιακά δίκτυα. Συνεπώς, χρήσιμο θα ήταν ένα σύστημα *διαρκούς νομιμοποίησης των οικονομικών μεταναστών υπό προϋποθέσεις*. Για αυτό το λόγο, θα μπορούσε να θεσπιστεί ένας πρόσθετος τύπος άδειας που θα λέγεται " άδεια προς αναζήτηση εργασίας". Δυστυχώς, δεν έχει ανοίξει ακόμη διάλογος για το σοβαρό αυτό ζήτημα.

2) Με το νέο νομοθετικό πλαίσιο έμεινε αμετάβλητη η προβληματική ρύθμιση με βάση την οποία συνδέεται άρρηκτα η ανανέωση της άδειας διαμονής με την προηγούμενη καταβολή ενσήμων, παρόλο που οι πάντες γνωρίζουν ότι σε καμία περίπτωση δεν ευθύνονται οι μετανάστες για το γεγονός ότι οι περισσότεροι εργοδότες είναι συνήθως απρόθυμοι να καταβάλουν τις ασφαλιστικές εισφορές που ορίζει η νομοθεσία. Μια χρηστή Διοίκηση όμως οφείλει να βρει εναλλακτικούς τρόπους για να διαπιστώνει αν τυχόν ο μετανάστης εργάστηκε για κάποιο εύλογο διάστημα, ενώ οι ελεγκτικές αρχές που διασφαλίζουν την τήρηση της ασφαλιστικής νομοθεσίας θα πρέπει να στραφούν κατά των εργοδοτών με αυστηρότερους ελέγχους. Σε κάθε περίπτωση, αν δεν γίνει δεκτό αυτή η πρόταση, λόγοι ασφάλειας δικαίου επιτάσσουν ο αριθμός των ενσήμων τα οποία θα απαιτούνται για την ανανέωση της ενιαίας πλέον άδειας διαμονής και εργασίας να μην επαφίεται σε Υπουργικές Αποφάσεις αλλά τουλάχιστον να ορίζεται ρητά από τη νομοθεσία.

3) Στις θετικές ρυθμίσεις του νέου Νόμου συγκαταλέγεται οπωσδήποτε η συνένωση των αδειών εργασίας και παραμονής σε μια ενιαία άδεια διαμονής η οποία μάλιστα θα έχει ως ελάχιστη διάρκεια τη διετία, γεγονός που μειώνει τη γραφειοκρατία και την ταλαιπωρία των μεταναστών. Αναμφίβολα θετική εξέλιξη συνιστά και η απαγόρευση απέλασης εγκύου μέχρι και έξι μήνες μετά

ΤΟΝ ΤΟΚΕΤΟ.

4) Δεν αναγνωρίζεται νομικά η αυτονόητη πραγματικότητα μιας λελογισμένης περιόδου ανεργίας για τον κάτοχο της άδειας. Η έλλειψη αυτή παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.

5) Ο Νόμος δεν θεσπίζει μια χρονική περίοδο πραγματικής διαμονής στη χώρα μετά την πάροδο της οποίας να προστατεύεται απόλυτα ο παράνομος αλλοδαπός από την ακραία και αυθαιρέτη κύρωση της διοικητικής απέλασης. Σε μια τέτοια περίπτωση, η διοικητική απέλαση θα έπρεπε να αντικαθίσταται υποχρεωτικά από ηπιότερα μέτρα.

6) Ένας αδιευκρίνιστος αριθμός μεταναστών που βρίσκονται για πολλά χρόνια στην Ελλάδα αναμένεται να παραμείνει στην παρανομία, αφού, με βάση τις νέες διατάξεις, στην τρίτη ευκαιρία νομιμοποίησης εντάσσονται μόνο όσοι είχαν θεώρηση εισόδου ή είχαν κάνει αίτηση σε ασφαλιστικό φορέα ή σε Εφορία, και όχι όσοι μπορούν με οποιοδήποτε άλλο τρόπο (π.χ. με βεβαίωση εργοδότη ή ιδιοκτήτη κατοικίας) να αποδείξουν το πραγματικό γεγονός ότι βρίσκονταν στην Ελλάδα πριν από τις 31/12/2004, ενώ αποκλείονται εντελώς οι αιτούντες άσυλο.

7) Δεν προβλέπεται κανένα εξειδικευμένο μέτρο για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι θεσπίζονται «όροι ενσωμάτωσης» που μπορεί να οδηγήσουν στον αποκλεισμό των μεταναστών από το δικαίωμα της μακροχρόνιας διαμονής (π.χ. γνώση γλώσσας), ασχέτως της διάρκειας προηγούμενης παραμονής τους στη χώρα. Την τελευταία στιγμή, απαλείφθηκε ευτυχώς η πρόβλεψη περί εξέτασης «ήθους και προσωπικότητας» των μεταναστών, ενώ παρέμεινε η δυνατότητα «εξέτασης» τους σε θέματα «ιστορίας και πολιτισμού». Είναι πάντως θετικό ότι ύστερα από παρέμβαση της Επιστημονικής Επιτροπής της Βουλής έγινε ορθή ερμηνεία της Οδηγίας 109/2003, με αποτέλεσμα η έναρξη προσμέτρησης της χρονικής διάρκειας των αδειών παραμονής να ξεκινάει από το έτος 2001 και όχι από το έτος 2004, όπως προέβλεπε το αρχικό σχέδιο νόμου.

8) Είναι αμφίβολης χρησιμότητας η μεταφορά της αρμοδιότητας επί προσφυγών κατά των απελάσεων από την Περιφέρεια στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Ορθή λύση θα ήταν η πρόσληψη και η συνεχής κατάρτιση εξειδικευμένου προσωπικού από τις Περιφέρειες.

9) Καμία ειδική πρόβλεψη δεν υπάρχει για τους μετανάστες δεύτερης γενιάς που έχουν γεννηθεί ή έχουν μεταναστεύσει ανήλικοι στην Ελλάδα τόσο ως προς τα πολιτικά δικαιώματα ή την κτήση της ιθαγένειας, όσο και ως προς τη στοιχειώδη προστασία από απέλαση.

10) Το κόστος των παραβόλων παραμένει το υψηλότερο στην Ε.Ε., ενώ τα αυστηρά εισοδηματικά όρια που θεσπίζονται για το βασικότατο δικαίωμα της οικογενειακής συνένωσης την καθιστούν ουσιαστικά ένα άπιαστο όνειρο.

11) Ο ασκών ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα δεν να μπορεί να τη μεταβάλλει τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της ανανέωσης της άδειας, δηλαδή δεν μπορεί να ασκήσει μια άλλη ανεξάρτητη δραστηριότητα για την οποία υπάρχει ζήτηση από την κοινωνία. Το όριο των 60.000 ευρώ για την έναρξη μιας τέτοιας δραστηριότητας είναι ουσιαστικά απαγορευτικό.

12) Το στοιχειωδέστατο δικαίωμα στην πρόσβαση στην Υγεία θα συνεχίσει να το αρνείται η

Πολιτεία στον παράνομο αλλοδαπό, ενώ ο νέος Νόμος επαναλαμβάνει ρυθμίσεις που αποτελούν βαριά κληρονομιά από τον προγενέστερο 1975/91 και που δεν αρμόζουν σε μια δημοκρατική πολιτεία καθώς προβλέπουν την ποινικοποίηση Ελλήνων πολιτών που βοηθούν φτωχούς παράνομους αλλοδαπούς να επιβιώσουν με διάφορους τρόπους συμπαράστασης και κοινωνικής αλληλεγγύης (π.χ. δεχόμενοι να τους ενοικιάζουν σπίτια).

Με ιδιαίτερο όμως ενδιαφέρον αναμένονται και οι μελλοντικές Υπουργικές Αποφάσεις που θα συγκεκριμενοποιούν πολλά ουσιώδη ζητήματα της ισχύουσας νομοθεσίας (π.χ. απαραίτητος αριθμός ενσήμων), δεδομένου ότι πολύ συχνά η λειτουργικότητα ενός νομοθετικού πλαισίου κρίνεται και από τις ρυθμίσεις που κατ' εξουσιοδότηση ρυθμίζουν τις λεπτομέρειες του περιεχομένου του.

Από τα παραπάνω προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι θα είναι μακρύς ακόμη ο δρόμος που θα οδηγήσει σε μια πλήρη και ουσιαστική νομιμοποίηση των μεταναστών αλλά και στην άκρως αναγκαία κοινωνική τους ένταξη. Η ενεργοποίηση και η διαρκής επαγρύπνηση των αριστερών δικηγόρων θα αποτελούσε ένα καλό εχέγγυο για την ευόδωση μιας τέτοιας μακροχρόνιας προσπάθειας.